

Lkn

306

1999.

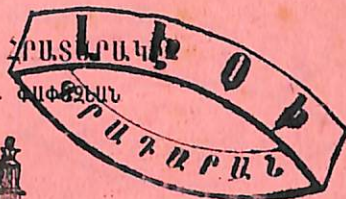
ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ԱՆԿՈՒՏԻՆԵՐԸ

ԿԱՏԱԿԱՆԱՂ ՄԷԿ ԱՐԱՐՈՎ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՆ Ի ԳԱՂՂԻԵՐԷՆԷ

ՏԷՐ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿ

Տ. Գ. ՊԱՓԵՅԱՆ

معارف نظارت جالیله سنک رخصتنامه سیله طبع اولمشدر

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՏՊԱԳՐ. Յ. ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ
(ԳՐԱԶԱՐԱԳ ԸՃԿ.)
1893

43948-Ա.Է.

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ԱՆԿՈՒՏԻՆԵՐԸ

→→→000←←←

ԿԱՏԱԿԱՆԱՂ ՄԷԿ ԱՐԱՐՈՎ

ԹԱՐԴՄԱՆԵԱԼ Ի ԳԱՂՂԻՆԵՐԷՆԷ

ՏԵՐ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ

Տ. Գ. ՓԱՓԱՋԵԱՆ

28045-62

معازق نظارت جلیله سنک رخصتنامه سیله طبع اولمشدر

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՏՊԱԳՐ. Յ. ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ
(Գրաշարաց ընկ.)
1890

1097.
9

ԱՆՁԻՆՔ

ՄՈՒԶԱՐ ՄԵՐՈՒՆԻ վաճառական մը,
ԱԼԷՔՍԻ Մուգարի եղբորորդին,
ՅՐԷՏԷՐԻԳ Ալեքսի բնկերը,
ԱԼՖՈՆՍ » »
ՅՐԱՆՍՈՒԱ » »
ՖԼՕՐԻՆ Ալեքսի սիրուհին,
ՔԱՄԵԼԻԱ Ֆրեդերիկի »
ԺՕԶԷՖԻՆ Ֆրանսուաի »
ՎԻՕԼԷԹ Ալֆոնսի »

Անցքն է ի Բարիզ

— 0 —

Տեսարանը կը ներկայացնէ գեղեցիկ սրահ մը,
խորը խնայէս եւ ձախ կողմը դուռ. սեղան եւ աթոռք:

29. 309

306-60

ՏԵՍԻԼ Ա.
Ալեքսի եւ Օրիորդը

Ֆլորին. (Ալէքսին) — Ա՛լ խոստացաք, ամսպէս չէ՞:
Ալէքսի. (Մարգարէ) — Ա՛յո՛, օրիորդ:
Ֆլորին. (Ընկերացի) — Ուրեմն երթանք պատրաստութիւնը,
Գամէլիա. — Աղւոր Բարեկենդան մը պիտի ընենք:
Ժօզէֆին. — Այո՛, այո՛, լաւ պիտի զբօսանանք:
Ֆլորին. — Առ այժմ մնաք բարեաւ, Ալէքսի:
Գամէլիա. — Ցտեսութիւն, միւսիւ Ալէքսի:
Ժօզէֆին. — Մի՛ մոռնաք մեզի (Օրիորդ + Ընկերացի)
Ալէքսի. — Շնորհակալ եմ, օրիորդը (Ալէքսին) Աղւոր
Բարեկենդան մը պիտի ընենք, հը՛, բայց ինչպէս. դըր-
պանիս մէջ կուտ մը չկայ: Նախ եւ առաջ ասոր մէջ ճա-
րը դառնելու ենք. այո՛, այս անկողնութեան դարման մը
փնտռելու ենք: Երկու շաբաթուան մէջ հօրեղբօրս երեք
անգամ նամակ գրեցի, վտանգաւոր հիւանդութեամբ մը
տառապալիս իմացուցի, բայց չի պատասխանեց, ոտակ մը
չի զրկեց: Ես ալ բարկացած՝ մեռայ. ուստի հիմա, յու-
ղարկաւորութեանս համար անհրաժեշտ եղած ծախքին
պատկանելի դումարը թող զրկէ: Թէպէտ եւ խեղճ մար-
դը իրաւունք ունէր նոյն նամակներուս չի պատասխանե-
լու, վասն զի ծնողացս մեռնելէն ի վեր՝ նա զիս ազէկ խը-
նամեց եւ ուսմունքս կատարելագործելու համար մինչեւ
Բարիզ զրկեց, ուր չորս տարի է կը բնակիմ, բայց վար-
ժարանին մէջ, սիրահարութիւնէ ուրիշ բան մը սորված
չունիմ. առջի գիտցածներս ալ մոռցայ: Հօրեղբօրէս գրքի,
թուղթի, գրիչի ու մկրանի համար քաչած գումարներս
գարնիջրատուններուն մէջ լմնացցի, եւ վերջապէս մարդը
վարպետ եղաւ ու դրած սուտերուս ա՛լ սկսաւ ականջ չի
կախել, որով պարտաւորեցայ վերջին փորձ մը ընել: Յը-
րետերիք ընկերոջս աղաչեցի, անոր կողմէն հօրեղբօրս ուղ-
եալ նամակ մը գրել տուի, որուն մէջ, իմ ժամատետնոյ՜
մեռնիլս կը գութէ եւ անկէ՛ կը պահանջէ՛ յուղարկաւո-

բութեանն համար ըլլալիք ծախքը: Բայց պիտի ըսէք թէ վերջապէս օր մը ողջ ըլլալս ի՞նչպէս պիտի իմացնենք մեր ծերութիւնն, է՛հ, այն ալ ետքը կը մտածենք: Հիմա նայինք որ Յրէտէրիգ վերադառնայ նամակաւունէն, ուր քիչ մը առաջ՝ հօրեղօքսէս դալիք ստակները առնելու գնաց: Ա՛հ, վայրկեան մը առաջ ձեռքս համէք սա ոսկիները. ո՛ւր մնացիր, Յրէտէրիգ, չուտ եկուր. (Ներսէս երէ՛ւ է մը յայն) Ինքն է . . . յաջողած ըլլալուն համար ուրախութենէն կ'երգէ: (Դռնէն կը նայ) Ա՛, ան չէ, Ալֆօնսն է եղեր:

ՏԵՍԻՆ Բ.

Նոյն եւ Ալֆօնս

Ալէքսի. — Ի՞նչ լուր, բարեկամ
Ալֆօնս. — Առ այժմ ձեռքերս պարապ զրպաններուս մէջ ջրած՝ վեր վար պտտելէս ուրիշ լուր մը չունիմ:
Ալէքսի. — Յրէտէրիգը չի տեսար:
Ալֆօնս. — Ո՛չ:
Ալէքսի. — Ուրե՛մն . . . Ինծի նայէ, չե՛նք կրնար մէկէն փոխառութիւն մ'ընել:
Ալֆօն. — Ե՛ղբայր, չորս տարի է որ աս վարժարանին մէջն ենք, ես այս աստիճան զբաղակա՛ն նեղ կացութիւն չէի տեսեր. առաջները, հարիւրին 3—4 տոկոսով շատ զուրութեամբ կրնայինք փոխառութիւններ ընել, զոր ամսադիւրան՝ մեր ծնողքներէն առած ամսականներն էին կը հատուցանէինք. բայց հիմա, եթէ ինքզինքնիս ալ աւանդ թողունք, կուտ մը չեն տար մեզի, եղբայր:
Ալէքսի. — Բայց այդ թշուառական սեղանաւորները չեն մտածեր թէ ի՞նչպէս պիտի անցունենք մենք Բարեկենդանը: Մտածէ՛ անգամ մը, եղբայր, դուն սիրուէի մը ունենաս, որ կը խնդրէ Բարեկենդանը հետդ անցանել, դուն ալ խոստացած ըլլաս, բայց ետքը՝ . . . ան, հիմա կը թողնեն. . . գրպանդ կուտ մը չըլլայ. . . ասկէ աւելի ցաւալի վիճակ մը կ'ըլլայ. այս սեղանաւորները դու ըսած բանդ ամենեւին չունի՛ն:

Ալֆօնս. — Զարմանայի խօսքեր կրնես, Ալէքսի, այդ տեսակ մարդոց քով դու ի՛նչ կարեկցութիւն կը բնութեան, մտածէ՛ անգամ մը թէ գրելու համար դրո՞ծած գրիչներնիս երկաթ, պատառաքողներնիս երկաթ, զգանքներնիս եր-

կաթ, կերակուրներնուս, ջուրերնուս ամանները երկաթ, մինչեւ իսկ անկողիններնիս երկաթի վրայ տարածուած են, է, ուրեմն այսչափ երկաթի մէջ ապրող մարդուն սիրտն ալ միթէ երկաթի չի՞ փոխուիր:

Ալէքսի. — Բայց ասանկ չըլլար, ճար մը գտնալու ենք:

Ալֆօնս. — Ես գտայ:

Ալէքսի. — Ի՞նչպէս:

Ալֆօնս. — Յրէտէրիգէն կ'ուզենք:

Ալէքսի. — Օ՛, գտար ունեցողը:

Ալֆօնս. — Ուրեմն ֆրանսուաէն կ'ուզենք, անոր համար բսկիք մը չաւիս ա՛:

Ալէքսի. — Էօ՛ֆ, պարապ խօսքերով սիրտս մի՛ եղացներ, Ալֆօնս, մեզի պէս այդ անկուտիներուն ալ խօսքը մի՛ ընել:

Ալֆօնս. — Ուրեմն ի՞նչ ընենք:

Ալէքսի. — Դուն քանի՞ ֆրանք ունիմ:

Ալֆօնս. — Երկու ֆրանք ունիմ, եթէ իմ բաժինիս ինկածը այսչափ է՝ կու տամ:

Ալէքսի. — Երեք ֆրանք ալ ես ունիմ:

Ալֆօնս. — Երկու երեք ալ՝ հինգ:

Ալէքսի. — Հինգ ֆրանքով Բարեկենդան կ'ըլլայ:

Ալֆօնս. — Իրաւս չեմ գիտեր (Կը ծափէ)

Ալէքսի. — Ի՞նչ կը մտածես:

Ալֆօնս. — Միտքս միջոց մը եկաւ, բայց արդեօք կը յաջողի՞նք:

Ալէքսի. — Ի՞նչ միջոց, ըսէ՛, կ'ազաչեմ:

Ալֆօնս. — Սա . . . սա գիմացը նստող հանդիսատես պարոններէն ուղենք կ'ըսեմ, թերեւս մեր վրայ կը խղճան:

Ալէքսի. — Մէյ մը փորձենք, բերաննիս չի յողնիր ա՛:

(Մէ-բէրան կ'երգեն)

Բարեկենդանի անկուտիներն ենք,

Գիշեր ու ցորեկ մենք հով կը կլլենք.

Տեսնողը՝ մեզ խիտ հարուստ կը կարծէ,

Կուշան անօթիին վիճակը ի՞նչ գիտէ:

Ալէքսի. — Կեցիք, ոտքի ձայն կայ. դէպ ի հոս մէկը կու գայ. (Խորէ Դռնէն նայելով) Ո՛հ, ֆրանսուան է եղեր. . . աւանդ, Յրէտէրիգ չերեւար տակաւին:

ՏԵՍԻԼ Գ.

Նոյնք, Ֆրանսուա (Երեւել) Ֆրեդերիկ

Ֆրանս. — Բարեւ ձեզ, ընկերք:

Ալէքս. — Ֆրէտէրիկը տեսա՞ր:

Ալֆօնս. — Ի՞նչ լուր:

Ֆրանս. — Ոչինչ:

Ալէք. — Եւ ինչո՞ւ արդէւս կարմրեր ես:

Ֆրանս. — Պատճառը կուզէ՞ք հասկնալ:

Ալֆ. — Այո, այո, հասկնալու ենք:

Ֆրանս. — Յայտնի է ես, անկուտութիւնն է. նամակ կառուներ գացեր էի՝ մօրս կողմէն եկած նամակը առնելու:

Ալֆ. — Լաւ, առի՞ր:

Ֆրանս. — Այո՛. մայրս ինձմէ ստակ ուզեր էր, ո՞ւսկից պիտի ստամ. մեզի պէս ուսանողին դրողանը պիտի կը գտնուէ՞. թող թէ խեղճ կինը իրաւունք ունի, վասն զի բժշկութեան վկայագիրս պիտի առնեմ ըսելով՝ զինքը խաբած եւ կորիկ գումար մը ձեռքէն առած էի. խեղճը հիմա զիս առաջին կարգի բժիշկ մը կը կարծէ եւ ասոր համար ստակ կ'ուզէ. այս անպատեհութեան առաջին առնելու համար Ֆրէտէրիկէն մէկ երկու նարդէոն ուզեցի, չի ստաւ, ես ալ բարկացայ եւ շունչս գինետունը տանելով քանի մը հատ իրարու վրայ նետեցի. ահա ասիւ առաջ եկաւ գեմքիս կարմրութիւնը:

Ալէքս. — Ֆրէտէրիկը տեսա՞ր:

Ֆրանս. — Այո՛, նամակատան մէջ:

Ալէքս. (Ուրախ) — Ուրեմն եկուր մէյ մը քեզ համբուրեմ, (Կը համբարէ):

Ֆրանս. (Չարմախ) — Աս ի՞նչ քեզ է:

Ալէք. — Ձեռքը ծրար մը, բան մը կա՞ր:

Ֆրանս. — Ա՛, կ'երեւի թէ դուք դեռ բան մը չէք գիտեր. աս աղէկ:

Ալֆ. (Ծածկն, Ալէքսին) — Լեզուին տակը բան մը կա՞յ:

Ալէք. — Ֆրանսուա, ի սէր բարեկամութեան, տեսածդ կամ լսածդ մեզի պատմէ՛:

Ֆրանս. — Եթէ պատմեմ, կը խոստանա՞ս ինծի հինգ նարդէոնի չափ փոխառութիւն մը ընել:

Ալէքս. — Կը խոստանամ:

Ֆրանս. — Սիրուհիդ վրայ երգում մը ըրէ՛:

Ալէք. — Ո՛հ, մ'երկնցներ, կու տամ ըսի քեզի.

Ալֆ. — Կու տայ, կու տայ, ես ալ կը վկայեմ:

Ֆրանս. — Ուրեմն արդէ լոյս, հօրեղբայրդ քեզի 60 ոսկի շրկեր է, Ֆրէտէրիկ՝ այն 60 ոսկիի կոուրօն ձեռքը նամակատունէն ինձմէ առաջ մեկնեցաւ:

Ալէքս. — Հէ՛, իրա՞ւ կըսես, ուրեմն անգամ մ'ալ պիտի համբուրեմ զքեզ: (Կը համբարէ)

Ֆրանս. — Վերջապէ՛ս, գործերնիս կարգի մասաւ:

Ալէք. — Բայց Ֆրէտէրիկը ո՞ւր մնաց, ո՛հ, մէյ մը սա սոկինքը տեսնէ՛ր, ուրախութենէս հիմա պիտի թռցնեմ:

Ֆրանս. — Ձեզիս ատանկ տխարութիւն մը ընես. ետքը հինգ նարդէոնը ո՞ւսկից պիտի առնեմ:

Ալֆ. — Սոկեց զատ, քեզ ո՞վ պիտի կապէ:

Ալէք. — Սա անպիտաններուն նայեցէ՛ք, միմալ ինքզինքնին կը մտածեն, զիս չեն մեղքնար: Ա՛հ, Ֆրէտէրիկ, ո՛ւր մնացիր. (Ֆրէտէրիկ չէ մոռնէ, Կոմէն Երեւել):

ՏԵՍԻԼ Գ.

Նոյնք եւ Ֆրեդերիկ

Ֆրէտէրիկ. — Եկայ, եկայ:

Ալէք. — Ստակները:

Ֆրէտ. — Հրամայեցէ՛ք: (Կու տայ)

Ալէք. — Ո՛հ, շնորհակալ եմ, (Կը գլխի համբարէ)

Ֆրէտ. — Ձեզի բան մը ըսե՛մ, բարեկամներս, եթէ վարժարանի միւս ընկերներս մեր ասանկ մեռնել կեղծեղնուս չնորհիւ ստակ ճարած ըլլալնիս իմանան, տարի մը չանցած՝ վարժարանին մէջ ողջ մնացած ուսանող մը չպիտի գտնուի. ամենքն ալ իրենց ծնողքներէն ստակ քաշելու համար պիտի մեռնին:

Ալէք. — Ընչէ՛ք է, վախճան հատ կարմրուկ ոսկինք, բայց անգամ մը մտածեցէ՛ք, եղբարք, ի՞նչ ատիճան զօրութիւն ունի սա կորիկ մեռողը, որ անմիջապէս լուսաւորեց այս մութ սրահը:

Ֆրանս. — Այո, ճշմարիտ է, միանգամայն մեր սրտերուն երջանկութիւն պատճառեց:

Ալէքս. — Ուրեմն կ'առաջարկեմ որ երեքս ալ ծունգի:

լրայ եկած, փառաբանենք այս ամենազօր միտաղը (Բը-
սիւն ախարէն լրայ դեւելն էտիւ անոր աւել ին ծոռեք լրայ իւրե)

Բեզի համար սիրով զոհեմ կեանքս, հողիս, ո՛ր տէր գրամ,
Գթա ինծի եւ ողորմէ՛, եկո՛ւր, մտի՛ր զու քիմ գրպանս

Այսարհի մէջ մարդը չարժող մեքենան միայն դու ես,
Գիշեր ցորեկ պաղատիմ քեզ որ չի պակսիս իմ գրպանէս

Ամենքը. (Մեքէլան) — Զի քո է կարողութիւն, քո է
զօրութիւն, ո՛ր կրօնիկ մեռաղիկ,
Այցեղէ՛ մեզի գէթ տարին հեղ մը, մենք ենք քու գերիդ

Յրէ. (Նոյնպէս) — Քու չնորհիւրդ գոց դռները կը բացուին,
Թոյլնիկ ձայնէ՛ր անդամալոյծը իսկ կանգնին

Տգեղը՝ գեղանի, խոֆածը՝ ոիրուն, չնորհիւրդ կ'ըլլան,
Ականան թափած, փառցած աղջիկներ աղւոր էրկան տի-
րանան

Ամենքը. — Զի քո է կարողութիւն, եւայլն

Ալֆ. (Նոյնպէս) — Դու ես որ անմիտը խելացի ցուցնես,
Զորս խօսք չգիտցողը պիտուն հուշակես

Ճշմարտախօս անկուտիկն ականջ կը գոցես,
Զաժեմը աժեմին կը նախադասես

Ամենքը. (Նոյնպէս) — Զի քո է կարողութիւն, եւայլն

Յրան. — Է՛, պարոններ, աղօթքնիս շղիւնք, ո՛ւր է սա
մեր հինգ նաբուէտը

Ալէք. — Զգէ՛, հողիդ սիրես, կատակի ժամանակ չէ՛

Յրան. — Ի՞նչպէս կատակ, յիշէ՛ խոտտումը

Ալէք. — Ա՛, ա՛, մ'երկնցներ, ու դնա՛ օրիորդները
հոս կանչէ՛

Յրան. — Օրիորդները ո՛ւր են

Ալէք. — Ո՛ւր պիտի ըլլան, ներքի արահը Ամենքս ալ
հաւաքուինք ու ընելիքնիս որոշենք: Ալֆօնս, դուն սա
երեք ոսկին ա՛, բոպելիքներն ու միգեղէնները պատ-
րաստէ՛ դուն ալ Յրէտէրիդ, նուազածունները սակարկէ՛

Յրէ. — Այս ամենը աղէկ, բայց քեզի բան մը պիտի
ըսեմ, հօրեղբորդ ինձ գրած նամակը աճապարանօք կար-
դալուս, քանի մը տող յետ գրութեանը դեռ չեմ կար-
գացած, տեսնենք ի՞նչ է գրեր

Ալէք. — Կարդա՛ նայինք:

Յրէ. (Նամակն յետ գրութեանը աչի անցանէիւ ետք) — Ա՛յ,
այ, այ, տեսա՛ք մի փորձանքը, կեցէ՛ք, օրիորդները մէ՛
կանչէք, որո՛ւ մտքէն կ'անցներ, ինչիւրը կ'հնձօտեցաւ

Յրան. — Խեղ ըլլայ, ի՞նչ կայ որ. . .

Ալֆ. — Կարդացէ՛ք որ համոզմանք:

Յրէ. — Հօրեղբայրդ կ'իմացնէ որ այսօր ժամը 9ին
հոս գալով, յուշարկաւորութեանդ հանդէսին ներկայ պի-
տի դառնուի, եւ իր վերջին համբոյրը պիտի դրոշմէ եղեր
քու պաղ ճակատիդ

Ալէք. — Տղայութիւն չուզեր, Յրէտէրիդ, կատակի ալ
ատեն չէ. ողջ եղած ատենս դիս չի համբուրողը մեռնե-
լէս ետքը դիտիս կը համբուրէ՛

Յրէ. — Ահա դուք ալ նայեցէ՛ք թէ սո՛ւտ է ըսածս
(Հէքէլ) հօ այք մէն

Ամենքը. — Համ

Յրէ. — Բէն ո յ ր

Ամենքը. — Բոյր

Յրէ. — Համբոյր

Ամենքը. — Համբոյր

Ալէք. — Է՛յ, հիմա ի՞նչ պիտի ընենք

Յրէ. — Իրաւոր ես ալ չգիտեմ

Ալֆ. — Խնդալս փորս միաց

Ալէք. — Ժամը քանի՞ն պիտի դայր ըսէք

Յրէ. — Իննին

Յրան. — Այս հաշւով, հիմակ ուր է նէ կո՛ւ գայ

Յրէ. — Ի՞նչ ատոր ճար մը գտնելու ենք

Ալֆ. — Ինծի հարցնէք նէ՛ իրաւցնէ մեռնելէ ուրիշ
ճար չի կայ

Ալէք. — Ի՞նչ, 60 ոսկիի համար մեռած ունի՞ս մի:

Ալֆ. — Դուն գիտես, բայց գոնէ մեռած ձեւանալու է,
ապա թէ ոչ, խարդախութիւնը մերկապարանոց կ'ըլլայ

Յրէ. — Անանկ է, ուրիշ ճար չի կայ, սուտ մեռել պի-
տի ըլլաւ. արդէն որոշումնիս ալ ասանկ չէ՛ր

Ալէք. — Բայց եթէ հօրեղբայրս հիւանդութիւնս հա-
կնալու համար դիս դարմանող բժիշկը տեսնել ուզէ՛. . .

Յրան. — Յրէտէրիդ, դուն դասերուդ մէջ մեղմէ յա-
ռաջադեմ ես, չի՞նձու մօրուք մը ու ծայրերը երկայն վիզ-
նոց մը դնելով Լատիներէնի պէս քանի մը բառ կ'արտա-

սահես, Ալէքսիս զարմանող բժիշկը եղած կ'ըլլատ, ես ալ, թաղու մը կատարող քահանայն կ'ըլլամ, ասանկով, մարդու կինն ձեռքէն ինչ փրցունենք նէ՛ չա՛հ է:

Ալէք. — Է՛, ես ի՞նչ պիտի ընեմ, ինձի ալ պաշտօն մը:

Յրէտ. — Դու ալ դեղագործ կը ձեռնաս ու տուած դեղերուդ փոխարէնը կը պահանջես:

Ալէք. — Այդէն բաւական ալ Լատիններէն գիտես:

Յրան. — Ապրիլը, բարեկամներ, որոշուեցաւ:

Ալէք. — Ժամը քանի՞ն է արդեօք:

Յրէ. (Նայելով) — Ճիշդ ութ ու կէսն է. կէս ժամէն մարդու կնիս հոս կը հասնի:

Ալէք. — Ուրեմն Յրանսուա, գնա՛ մեր բարեկամութիւնները վարպետութեամբ մը համոզէ որ հիմա կ'սկսի հոս չի գնա:

Յրան. — Դուք անհող եղիք, ահա կ'երթամ. (Կը Բէշէ):

Ալէք. — Հիմա մենք ի՞նչ պիտի ընենք:

Յրէ. — Բնիկներս յայտնի է. աս սեղանին վրայ պիտի երկնատ, մեռել ձեռնաս, չունչդ պիտի բռնես, չի պիտի հազաս, չպիտի փռնդտաս. ձերմակ սաւանի մէջ քեզ կը փաթթենք, զլսուդ վերեւն ալ ճրագ մը, եղաւ գնաց. ձերունին ալ պիտի կլլէ:

Ալէք. — Ուրեմն չուտ ըրէք, ժամանակը կ'անցնի:

Ալէք. (Սառնել Յրէտէն ինչ Կալով) — Ա՛, նայինք:

Յրէտ. (Ալէքէն) — Պառկէ՛ նայինք. (Ալէք. «Եղան» լրջ ինչ Կալով, սառնել ինչ Կալով, Կալով ինչ Կալով):

Ալէք. — Բայց ես հոս պիտի խեղդուիմ:

Յրէ. — Բան չես ըլլար. հա, կեցիր, կարեւորը մոռցանք, քիչ մը բուտարայով սա երեսիդ կարծրութիւնը անյայտացնելու ենք: (Բարբաբ ինչ Կալով):

Ալէք. — Հէ. . . հէ. . . հէ. . .

Յրէ. — Ա՛, այդ չեղաւ, միթէ մեռելը կը փռնդտայ:

Ալէք. — Թ՛ չուտական, այդ փոշին եթէ քու հանդուրեալ միծ մօրդ քիթին ալ թխմն՝ կը փռնդտայ:

Յրէ. — Լո՛ւ, ոտքի ձայն կայ, ինքն ըլլալու է, պատկէ՛, մ'երերար. (Լալով) ա՛հ, հիւ, հիւ:

ՏԵՍԻԼ Ե.

Նոյնք եւ Յրանսուա, Էտրք Մուգար

Յրան. (Լալով ինչ Կալով) — Ա՛հ, հիւ, հիւ, հիւ:

Յրէտ. — Հէ՛, ո՞վ է:

Ալէք. (Նայելով) — Հէ՛:

Յրէ. — Ի՞նչ զգում գլուխ մարդ ես, Յրանսուա. սիրտը փրթաւ. քու ըլլալդ չի մոռցնա:

Յրան. — Ի՞նչ գիտամ, եղբայր, ներս մտած ատենս լաղու ձայններն առնելովս կարծեցի թէ ձերու կը եկեր է:

Ալէք. — Օրիորդները համոզեցիր:

Յրան. — Միշտ որ համոզեցի, խերս անխուսեցաւ. բայց եթէ ուշանաք՝ իրենք հոս պիտի գան:

Ալէք. — Ձըլլար, չըլլար. ձերու կին հոս եղած ատենը եթէ անոնք վրայ գան, կը խայտառակուինք:

Յրան. — Անհող եղիք, ես զիրենք կը համոզեմ:

Ալէք. (Վազելով) — Լո՛ւ, ինչ, մարդու կնիս եղաւ. ասանկ խէն վեր կ'կլլէ. . . ամեն մարդ իր գարծին. (Յրանսուա ինչ Կալով): Ալէք. չուտ ըրէ, պառկէ՛, չունչ մ'անոնք, (Յրէտէն ինչ Կալով) հիւ, հիւ, հիւ:

Մուգար. (Լալով ինչ Կալով) — Ա՛հ, հիւ, իւ, իւ, խեղճ եղբորդդ, արդեօք ի՞նչ վիճակի մէջ պիտի տեսնեմ զինքը. աս տարիքս մէջ, աս կակիծը տեսնելու էի: Ա՛հ, ինչ չո՛ւ գիտալսարհիս երեսը միշտակ կը թողուս, դու որ իմ միտքս փրկուցիր:

Յրէտ. — Տէր իմ, միտքս փրկուցէ՛ք, այդչափ կակիծը ցաւալի արկածի մը պատճառ կրնայ ըլլալ ձեզի համար:

Մուգ. — Ո՛հ, ձեռքէք որ քիչ մը լամ. խեղճ եղբորդդ, աս ի՞նչ ծանր հարուած էր որ իմ սրտիս տուիր. (Մէկու) թերեւս ասոնք իր բարեկամներն են, (Բարբ) բարի լոյս ձեզ, պարոններ:

Յրէտ. — Բարի իրիկուն, պարոն:

Մուգ. — Առտու է մի իրիկուն. խեղճ պարոն չէ որ:

Յրէ. — Երկու օր է որ մեր գլխուսն ալ խելք չի մընաց, այս տղուն մահը անմիտքար կերպով խոցոտեց ամենուս սիրտը:

Մուգ. — Աս տարիքին մէջ, այնչափ ուսմունք սորվելն եղբք պէ՛տք էր որ միտներ. դեռ տասն օր առաջ ինձի նամակ գրեց, հիւանդութիւն մը բան մը չունէր:

Յրէ. — Իրաւունք ունիք, պարոն, բայց պէտք է գիտնալ թէ հիւանդութիւն ըստա՞ծը ամառան օրուան չի նաւիր, մէկէն ի մէկ կու գայ ու կ'անէ կը տանի: Թէպէտ եւ զինքը սղատելու համար մեր ձեռքէն եկածը ըրինք,

բայց նենգաւոր մահը մեր ամեն ջանքերը ոչնչացուց:

Մուգ. — Ըսել է որ սաստիկ էջում քան մը:

Ֆրէ. — Ո՛հ, իջնելու հընկու բան մը չունէր. ծառանիւ՛ հանգուցեալին թէ օրտակից մտերիմը եւ թէ բժիշկին ըլլալու, վայրկեան մը իսկ քովէն չի հեռացայ:

Մուգ. — Ի՞նչ էր իր հիւանդութիւնը:

Ֆրէ. (Շատաւշտ) — Բան . . . ինքը . . . բանը, այսինքն գիր գրած տոնը յանկարծ ջրղերը բռնուեցաւ, տենդային հիւանդութեան մը առաջին առնելու համար անմիջապէս օտարերը տաք ջուրը դնել տուի:

Մուգ. — Ո՛հ, ստակալի՛ բան:

Ֆրէ. — Ասոր վրայ՝ քիչ մը աչքերը բացաւ, ո՛հ, երանի՛ թէ չի բանար, վասն զի սկսաւ սաստիկ ցաւեր ըլլալ ու մարդու սիրտը զարթոյց աղեկաւոր ձայնիւ արձակել. վերջապէս, ժամը . . . ժամը . . .

Ալէք. — Եօթնին:

Ալֆ. — Ութնին:

Ֆրէ. — Իննին հոգին աւանդեց:

Մուգ. — Վա՛հ, դժբաղդ եղբորդդ. հի՛ւ, հի՛ւ, հի՛ւ. բայց պարոն, քանի որ դուք բժիշկ եմ կ'ըսէք, անշուշտ իր հիւանդութեան ինչ ըլլալը գիտէք. ըսէ՛ք, ինչէ՛ն հետաւ:

Ֆրէ. — Ինչէ՛ն պիտի մտնի, այս հիւանդութեան Լատինա-Յունարէն անունը՝ «Ամուրոս», անկուտիոս, անարժաքիա՝ է: Իր ըզեղին մէջ խել մը փութալը իբրտանքում, ագոսա իրտոմ կոչուած ջրերուն թուրութենէն յառաջ կու գայ տենդը. ահա դեղադործն ալ այս պարոնն է. կրնաք իրեն հարցնել, այնչափ զօրաւոր դեղեր տուի, բայց թըշուառական հիւանդութիւնը ամենեւեմ կարեւորութիւն չտալով անոնց՝ իւր կամակորութեամբը յաղթեց:

Մուգ. — Անշուշտ թէ՛ զօրաւոր եւ թէ՛ սուղ դեղեր:

Ալֆ. — Ո՛հ, ընդհակառակը խիտ ածան եւ օգտակար դեղեր. եթէ անոնց անունը լսէք, դուք ալ հիւանդանալու վա՛փաք մը կ'ունենաք:

Մուգ. — Աստուած չընէ. եթէ ես հիւընդամ, քիչ մը կակոթեցալ (Խըտարէնալէն ծաճաճի) կ'առնեմ:

Ֆրէ. — Աղիէ ալ տուինք հանգուցեալին, բայց . . .

Ալֆ. — Գրեկ ալ տուինք, արիւն ալ ափնք, բայց ամենեւեմ օգուտ մը չըրաւ:

Ֆրէ. — Հիւանդութիւնը խիտ զօրաւոր ըլլալուն՝ զմեզ

հոս ձգեց, գնաց. ա՛հ, հի՛ւ, հի՛ւ, հի՛ւ:

Մուգ. (Կուլայ) — Հի՛ւ, հի՛ւ, զոնէ՛ դուք մի՛ լաք. հի՛ւ:

Ալէք. (Պառկած տեղէն) — Հէփշտ՛ւ:

Մուգ. — Հէ՛, ալ փոնգաացողը ո՞վ էր:

Ֆրէ. — Ես էի, պարոն:

Մուգ. — Ուրեմն խեղ ըլլայ:

Ֆրէ. — Շնորհակալ եմ. (Կամայ ը Ալէքսէն) ի՞նչ ապուր կ'ուտես, տղայ, փոնգաացու առնէ՛ր դատար:

Ալէք. (Կամայ) — Եղբայր, ի՞նչ ընեմ, քիթս օտարափելի կերպով կը կետայ. հէփշտ՛ւ:

Ֆրէ. (Շատաւշտ Մուգէի կ'ըսէ) — Խեղ ըլլայ, պարոն:

Մուգ. — Ի՞նչպէս, փոնգաացողը ե՞ս էի:

Ալֆ. — Այ՛, պարոն, դուք էիք:

Մուգ. — Շատ բան, շատ բան, շնորհակալ եմ. այն աստիճան շուտերը եմ սրտիս ցաւէն որ ըրածս չդիտեմ:

Ալֆ. — Բնականաբար այդպէս կ'ըլլայ, տէր իմ:

Ալէք. — Հէփշտ՛ւ:

Ֆրէ. (Կամայ) — Ա՛յ, դետինն անցնի քիթդ. (Ալֆոնսէն) անցած ըլլայ, բարեկամ:

Ալֆ. — Շնորհակալ եմ:

Մուգ. — Այս անգամ փոնգաացողը դո՞ւք էիք:

Ալֆ. — Այո՛, պարոն, ես էի:

Մուգ. — Ուրեմն խեղ ըլլայ:

Ալֆ. — Շնորհակալ եմ, պարոն:

Մուգ. — Ո՛ւր է, դեղերուն հաշուեցուցակը չի տեսնաք տակաւին. ես պարտք չեմ սիրեր:

Ալֆ. — Բայց . . . տէր իմ. . . ո՛հ, ո՛հ:

Մուգ. — Է՛, է՛, ես այն տեղուանքը չեմ. եղբորդդն չեմ ուզեր պարտքով պատկենել. հիմա պիտի վճարեմ:

Ալֆ. — Բայց ես իմ սրտակից բարեկամիս համար ըրած ծախքերս բերանս անգամ առնել չեմ ուզեր:

Ֆրէ. — Ո՛հ, միւսիւ Ալֆոնս, այնպէս չէ, (Կամայ) ի՞նչ ապուր կ'ուտես կոր, (Բաշչ) թողէք որ պարոնը ուղածին պէս ընէ. ասոնք հին մարդիկներ են, մեղի պէս պարտական մնալէ չեն ակործիր:

Ալֆ. — Այդ ուրիշ խնդիր. ուրեմն պարոնին կամքը յարգելու եմ: Ահաւասիկ դեղորէից հաշուեցուցակը, բայց խոթին Իտալերէն է, եթէ կը հրամայէք՝ կարդամ:

Մուգ. — Զեղի ձանձրութիւն չըլլար նե՛՛ կարդացէք,

եղբորորդւոյ ինչ տեսակ դեղերով մեռնելը կուզեմ հասկնալ:
Այֆ. — Շատ աղէկ պարոն, ուրեմն մտիկ բռէք. (Կար-
դաւալ) «Բարեգի մէջ առաջին կարգի դեղարան մը ըլլա-
լով, 1863ին արժաթ եւ 1866ին ոսկի չքաղրամով վարձատ
րուած համբաւաւոր Պ. Այֆօնս տը Չըմպրնի, Հօգման Եռւտ
ման եւ Հօֆմանի կողմէ պարտատուած դեղերը որ . . .

Մուգ. — Ներկեցէք, պարոն դեղադո՞ւծ, աղ երկայն յա-
ռաջաբանը անցէ՞ք, դեղերուն անունը ըտէք:

Այֆ. — Ահա կը սխտմ. առաջին անգամ «Արուս սի-
ջիլիզի սօֆար եւ մկերա բօյօրա, նաեւ Էիեանրատի բօ-
յօրա բօյօրիւմ, բօյօր քեքի տի բաբօմատմամ, տուտի-
ջի, գունտիջի, սէտիջի . . .

Մուգ. — Մէտլի՞ճ ալ տուիք:

Այֆ. — Այո՛, պարոն, քանի որ սէտլիճը կը ճանչնաք,
անոր ի՞նչ աստիճանի զօրաւոր դեղ մը ըլլալն ալ անշուշտ
զիտէք. անկէ զատ տուի՞նք նաեւ Ագուս միգերալիս, ա-
րու. ալի չիմեալիս, բօրե բօրբօր բօրցմ բրե, չիքիւս բօմ
եւ տո՛ւմ, գօգտում տի գօգտում, բօյօրե տի բօյօրմամ. . .

Մուգ. — Աս ո՞րչափ մօմ գրեր էք դեղերուն մէջ:

Այֆ. — Տօգլթօրին հրամանը առանկ էր: Մտիկ ըրէք,
նոյն օրը իրիկունսն գէմ Պարոն տօքթօրին 11 եղբորդ
դեղագիրն էր, Բեճբէքի, Բեխքի, Բեչեռնի, պրապիլի,
տիչեմս, տի գառ, տի գռառ, վերջը չի գար, ուսլիո,
մուսլիո, ջոսուլի, խեյր չի հասնիր . . .

Մուգ. — Հէ՞, հէ՞. ի՞նչ բսիր:

Այէք, (Շարաւաղելով) — Մեհետայե քերմիզ, քերքուտ
մարտիս, բատեջի, բատեջսի, մուսնջե, մուսնջիսի, բա-
տիեօր, բատանասի, բատ օտեալ, բատ աւանագ. . .

Մուգ. — Աղբար, եղբորորդիս այս տմինը կլնե՞ց:

Այֆ. — Ուզեր չուզեր պիտի կլներ:

Մուգ. — Շատ բան, ի՞նչ զարմանալի անուններ:

Ֆրէ. — Մի՛ զարմանաք պարոն, այս տմինը նոր գրա-
նուած դեղեր են:

Մուգ. — Ինչ որ է, գումարը ըտէ՛:

Այֆ. — Շատ աղէկ, գումարը որ լատիններէն չէ, պի-
տի կրնաք հասկնալ. գրեի, ուղրուկ, օշարակ, կալիֆերակ,
փոյի, մոյի պլուլքն հանդերձ 575 ֆրանք 37 սանգիմ:

Մուգ. — Խեղճ Այէքսիս. աղէկ ա, պարոն տօքթօր,
այսչափ դեղը շատ չէ՞ր իրեն համար:

Ֆրէ. — Բնդհակառակն քիչ զալուն համար մեռաւ. ահ
հի՛ւ, հի՛ւ, հի՛ւ:

Մուգ. — Մի՛ լաք, մի՛ լաք, իմ սիրտս ալ թունգ մի՛
հանէք. (Ալէքսէնի արալ արալ) փառք Առաւօտոյ որ խճա-
հար դեղագործի մը հանդիպեցանք, եթէ անգլութ եւ ան-
կարեկիր մէկը ըլլար, սակուած սոխի պիտի դարձնէր զիս:

Այֆ. — Երանի՛ թէ ինքը ողջ ըլլար եւ ես ասոնք չանէի:

Ֆրէ. — Ի՞նչ օգուտ, բարեկամս, միտիթարուելու ենք:

Այֆ. — Ո՛հ, գոնէ վերջին անգամ զինքը տեսնեմ. հի՛ւ:

Ֆրէ. (Կամայ) — Ուրախութիւնէդ կուլաս, այնպէս չէ՞:

Այֆ. (Նայելով) — Լա՛է, 25 նաբոլէոն բրդուցի:

Մուգ. — Իրաւ հաւատարիմ բարեկամներ են եղեր:

Այֆ. — Մնտ բարով սիրելի Ալէքսի, ընդունէ՛ իմ յե-
տին ողջոյնս. (Մուղալի) ձեր հրամանաւը կը մեկնիմ, պարոն:

Մուգ. — Ա՛հ, չնորհակալ եմ, հի՛ւ, հի՛ւ. (Ալէ. կը մեկնէ):
Աս աղեկաւոր տեսարանին առջեւ մարդ եղիր ու գիմաջիր,
հի՛ւ, հի՛ւ. Ո՛հ, ներեցէք Պ. տօքթօր, ձեր այցելագիրն չի
մոռնանք. առէք սա քսակը, կը յուսամ թէ գո՛հ կը մնաք:

Ֆրէ. — Ի՞նչ կ'ընէք, պարոն, ես իմ բարեկամիս մա-
տուցած փօքրիկ ծառայութեանս փոխարէն բան չեմ ուզեր:

Մուգ. — Աղէկ. բայց դուք ալ արհեստը ձրի չէք արդիւր:

Ֆրէ. — Շատ իրաւացի են ձեր այդ խօսքերը. արհեստը
սովորելու համար շատ ծախք ըրած ենք, բայց ի՞նչ կրկայ, ես
իմ բարեկամիս համար 20 այցելագիրն, այսինքն 20 ոսկի
չառնելովս չեմ կործանիր:

Մուգ. (Մեկուսի) — Ըսեղ է որ 20 ոսկի տալու է. (Բարձր)
կը յուսամ թէ ազօր մէջ 20 ոսկի պիտի դանէք, բայց եթէ...

Ֆրէ. — Հող չէ, պակասը ետքն ալ կրնաք զրկել:

Մուգ. — Եղբորորդւոյ ընկերներէն Պ. Ֆրէտէրիգը
անգամ մը տեսնել կ'ուզէի, որ ինծի նամակ մը դրկած էր:

Ֆրէ. — Այն անձը այս միջոցիս յուղարկաւորութեան
հանդէսին կարգադրութեամբը դրաղած ըլլալուն, աւա՛ղ,
չպիտի կրնաք զինքը տեսնել:

Մուգ. — Մեղք որ զինքը չի տեսած պիտի մեկնիմ.
Իմ վերջին համբոյրս տարաբաղդ Ալէքսիս ձակալին զը-
րօշմուկն ետքը, երկաթուղին չիախցնելու համար պէտք
է որ աճապարեմ: Ուստի Պ. Ֆրէտէրիգը տեսնելով իմ
կողմէն բարեւ խօսեցէք, չնորհակալութիւնս յայտնեցէք,
ու թէ որ եղբորորդիս մանր մունր պարաքեր ըրած է,

խնդի նամակաւ մը թող իմացնէ որ վճարեմ, ասկէյ զատ, անոր ունեցած կարտախնէրը գիրքերը թող ինծի զրկէ, իր յիշատակին համար պիտի պահեմ ու միշտ թարուխմ ու բոնի ազնիւ պարուն, օգնէ ինծի որ վերջին համարցոյց դրոշմեմ

Ֆրէ, — Եկէք տէր իմ, թեւս մօտէք, բայց կ'աղաքեմ,
ինքզինքնիդ բռնեցէք որ գէշութիւն մը չպատահի ձեզի:
Մուգ, — Ահ, ինձի համար եղտո ըլլալիք «Լը Ժոյնէ»
ո՛ր իմ երկու աչքերուս լոյս Ալէքսիս, ինչպէս չի լամքու
երկոտադարդութիւնդ, գեղեցկութիւնդ, ուսմունքդ, «Լը
Ժոյնէ» հոգիդ թող հանգարայ, քաւեալ լինցին քեզ միտք
քո, ամեն ըրածնեդդ կը ներեմ, յաւիտենականութեան մէջ
հոգիդ արդարեւս երուն դասակից ըլլայ, մի՛ մոռնար զիս, Ա-
լէքսիս. . . Ազգի միաբնակաւ, Պ. տօքթօս, երկաթուղին
ժամը քանի՛ն կը մեկնի:

Ֆրէ, — Ութ ու կէսին. 10 վայրկեան ժամանակ ունիք:
Մուշ, (Իրար անշտ) Տառը վայրկեան մի՛, ուրեմն մեկ-
նիմ, բայց ա՛ն, ի՞նչպէս պիտի բամբուկիմ ասոյ դադաղէն:
Ֆրէ, — Թող երկինք միտիթարէ զձեզ, պարոն, ձեր
յոյաը անոր վրայ զրէք, երկաթուղին չի փանցնելու հա-
մար ալ աճապարեցէ՛ք, երթաք բարեաւ... շատ մի՛ լաք,
մի՛ ողբաք, ձեր հղբօրորդին հիմա երկնից մէջ արդարոյ
բնակարանը հանգչած է. երթաք բարեաւ:

Մուգ, — Շնորհակալ եմ, Պ. տաքթոն, շնորհակալ եմ.
 Հի մոռնաք իմ բարեւնեւո Պ, Ծրէտէրիզին իմացնել:

Ֆրէ, — Շատ աղէկ, շատ աղէկ, բայց կ'ուշանաք:

Մուգ, — Ահա կ'երթամ: Տեսա՞ք, պետի մոռնայի, իմ
կողմէն աղաւելեցք Պ. Ֆրէտէրիքին որ օր մը իր այցե-
լուքով եամար զիս պատուէ: (Անտառահանո՞ղ է Ե. Ե. Ե.)

ողջացար, թշուառական, հիմա ի՞նչպէս ձեռքէս պիտի ազատուիս:

Ալէք. (Մռռելով) — Ա՛հ, սիրելի հօրեղբայրս, գթութիւն, գթութիւն:

Մուգ. — Լա՛ն, թշուառական, լո՛ւն. ալ ասկէ ետքը ջուր հօրեղբայրդ չեմ: Դուն ինձի համար մեռած ես, պուտ մեռել ըլլաս, այս տարիքիս մէջ զիս այնչափ հեռուններէն մինչեւ հոս բերես, ստակէ հանես ու մօրուքիս ինչպէս, (Ամռնալով) ես ձեր խաղաղիկն եմ, թշուառականներ, հիմա արդարութեան պիտի յանձնեմ զձեզ:

Ֆրէ. — Ո՛հ, տէր իմ, չո՛րճ, գթութիւն:

Մուգ. — Անդին կորսուէ՛, կոշիկիս կտորը, սոգթօռ, հէ՛. քիթիդ ամիսոց մը անցունելով կարծեցիր թէ պիտի խաբէ՞ս զիս, բաղդախնդիր թշուառական:

Ալֆ. — Ո՛հ, տէր իմ, ներողութիւն, ներողութիւն:

Մուգ. — Վայ, վայ, վայ, քսակահատ թշուառական, դո՛ւն ալ մի հոս ես, ո՛վ կոկորդիլոս, ագուռ միջալիս, բոլ չինալիս, վիզիթալիս, բատիլի սէմս, կ'ուտի չ'ուտիր, խելք չի հաանիր, վերջը չի գար, հէ՛, քեզի թշուառական նզովից ծնունդ քեզի, ըսել է որ դուք առաջուց խօսք մէկ բրած զիս սօթուելու ելիր էք. աղէկ, աղէկ, հիմալ ալ պատրաստուեցէք պատիժնիդ կրելու:

Ամենքը. — Ո՛հ տէր իմ, գթութիւն:

Մուգ. — Անդին կորսուեցէ՛ք:

Ալէք. — Քանի որ այնչափ անգութ կըլլաք մեզի, գոնէ իմ նշանածիս գթացէ՛ք:

Մուգ. — Ի՛նչ, նշանածդ մի՛, ադ ի՛նչ ըսել է:

Ալէք. — Ահա երկուքնիս ալ ծունդի վրայ եկած, կ'աշաշենք. (Փըրկել հեռու ծռռելով)

Մուգ. — Ի՛նչ ըսիր, ի՛նչ, չհասկցայ:

Ալէք. — Իմ նշանածս է այս, գթա՛ մեզի, հօրեղբայր:

Մուգ. — Վայ, առանց ինձի հարցնելու նշանուէ՛ր ես ալ, չո՛ւտ, ոստիկան մը:

Ամենքը. (Առաջելով) — Մի՛ ընէք, պարոն, գթացէ՛ք:

Մուգ. — Չէ՛, անդին կորսուեցէ՛ք:

Ալէք. — Իհ, քանի որ դուք այդչափ անգութ կ'ըլլաք, ես ալ այս վայրկեանիս ապրելէ պիտի դադրեմ, ինքզինքս այրելով: (Ճրտելով)

(Ճրտելով)

Ֆրէ. (Ճրտելով) — Ի՛նչ կ'ընես, խնդեցա՛ր: Մուգ. — Չէ՛, չէ՛, ատանկ ձեւերդ ալ կ'ստղ չկայ. գերեզմանը բանաղով եթէ մէջը մտնա՞նորէն չեմ հաւատար:

Ֆրէ. — Բայց այս պատիժն անգթութիւն չըլլար. ահա կը խոստովանինք թէ յանցաւոր ենք, ներէ՛, ըսինք, բան մըն էր եղաւ, ալ ի՛նչ ընենք, այս ամենը որ ձեզի 150 ոսկիի եղաւ, չնչին գումար մ'է, այս տատիճան անգութ ըլլալու չէք:

Մուգ. — Չնչին մի՛, կոշիկիս կտորը, դուն 150 ոսկի վատկած ունի՛ս:

Ֆրան. — Ներեցէք տէր իմ, ամենքս ալ յանցաւոր ենք, ի՛նչ ընենք, բան մըն էր եղաւ, եկէ՛ք, անյիշաբար եղիք եւ մեզի զրկած գումարովեդ Ալէքսիի ու Ֆրօրինի հարսնիքը ընենք:

Մուգ. — Անդին կորսուեցէ՛ք, անանկ բան չեմ ուզեր, ես յուզարկաւորութեան հանդէսի եկայ, հարսնիքի համար չեկայ:

Ալֆ. — Ոսք մ'ալ ես ըսեմ, պարոն, եկէ՛ք չէ՛ մի՛ ըսէք, աղւորիկ հարսնիք մը ընենք:

Մուգ. — Անդին կորսուէ՛, կոշիկիս կտորը, դուն ի՛նչ երեսով հետս կը խօսիս:

Ամենքը. — Պարոն Մուգար, գթա՛ մեզի, գթա՛:

Մուգ. — Ամենեւի՛ն, մտիկ չեմ ընել:

Ամենքը. — Թողութիւն, թողութիւն, ո՛վ հայր Մուգար, գթութիւն (Ուրախ ծռռելով, օգնելով իւր ծռռելով):

Մուգ. — Է՛, է՛, բաւական է, հանգիստ թողէք զիս, հաճութիւն տուի, տուի, (Մեկուտելով) չի տամ ի՛նչ ընեմ, վերջապէս եղբորորդիս է, իմ արիւնս ըսել է. (Բռնելով) ահա հաճութիւն կու տամ, բայց դուն ալ խոստացիր որ նորէն ասանկ չարութիւն մը չպիտի ընես:

Ալէք. (Մռռելով) — Ահա կը խոստանամ, իմ պաշտելի հօրեղբայրս:

Ֆրօրին. — Ես կ'երաշխաւորեմ թէ այսուհետեւ ասանկ բան մը չպիտի ընէ:

Մուգ. (Ֆրէտելով) — Պարոն ինքնակոչ սոգթօռ, եկու՛ր արվմնի բաղիկերակները անգամ մը զննէ՛, նայինք ամուրօս գօթիս ապօրայիս ունի՛ն մի՛:

(Ֆրէտելով)

Յրէ. — Ո՛չ, ո՛չ, ալ ասանկ բան մը չունին. վասն զի
 իրենց դեղն ու ճարը աղէկ գտան:

Մուգ. — Ո՛ւր է նայինք ուս առաւ փախաւ դեղա-
 դործը. աօքթօռին ի՞նչ դեղագիրը թող մէյ մ'ալ կարդա:
 Ամենքը. — Ահ պարոն, անոր ալ ներեցէք:

Մուգ. — Ուզիտ, մուզիտ, չուտվիր, խելք չի համիր հէ՛:

Աէք. — Անոր ալ ներէ հօրեղբայր իմ, ներէ՛:

Մուգ. — Այո՛, քեզի ներելէս ետքը, ուղեմ չուղեմ
 անոր ալ պիտի ներեմ. մինակ սա մէկ բանին խելքս չի
 հասաւ, պարանշնդէս տակու համար երբոր իրար անցաք,
 մէջերնուդ գոնէ մէկը ստակ չունէր:

Յրէ. — Ամենեւի՛ն:

Աղջկունք. — Գրականին ծա՛կ է:

Մուգ. — Ըսել է որ ամենքնիդ ալ. . .

Ամենքը. — Անկուտի՛կ ենք, անկուտի՛:

(Մուշէր Բարձր-Յան իւր Խաչ, Դեր-Ման և Դեր-Ման-
 հէ՛ նոր-գարնին հէր է՛րէքէն):

Բարեկենդանի անկուտիներն ենք,

Գիշեր ու ցորեկ մենք հով կը կլենք.

Տեսնողը՝ մեզ խիստ հարուստ կը կարծէ,

Կուշտն անօթին վիճակն ի՞նչ գիտէ:

(Վեր-Գրէ Գրէ)

Ծանօթ. — Մագարի դերը կատարողը աչքերը ցաւոտ
 կամ կարճատես ծերունի մը ձեւանալու է:

3740 109

«Ազգային գրադարան»

NL0323971

